

Submission 99

Het taaltechnologische landschap van het Nederlands in een meertalig Europa

Anita Srebnik

Universiteit van Ljubljana, Ljubljana, Slovenië

In de afgelopen zestig jaar is Europa een herkenbare politieke en economische entiteit geworden, terwijl het in cultureel en taalkundig opzicht divers is gebleven. Dat laatste uit zich in meertaligheid die één van de culturele hoekstenen van Europa is en verankerd is in Europese verdragen, die onder meer de volledige gelijkheid van talen stipuleren. Hoewel er het afgelopen decennium diverse initiatieven zijn genomen die hebben geleid tot een veelheid van benaderingen en technieken die op de specifieke behoeften van Europa zijn toegesneden, is er nog steeds sprake van een enorme mate van versnippering. Taalbarrières die van invloed zijn op de dagelijkse communicatie tussen de inwoners van Europa, het bedrijfsleven en taal- en cultuuroverschrijdende communicatie zijn ook nu nog alomtegenwoordig. Taalbarrières kunnen in sommige situaties de zaken volledig tot stilstand brengen. De Europese instellingen besteden jaarlijks ongeveer één miljard euro aan de instandhouding van een meertaligheidsbeleid, d.w.z. aan de vertaling van teksten en de vertolking van gesproken communicatie. De traditionele manier om taalbarrières te overwinnen is het leren van vreemde talen. Maar zonder technologische ondersteuning vormt de beheersing van de 24 officiële talen en zo'n zestig andere Europese talen een onoverkomelijk obstakel voor de opbouw van de Europese staat, de Europese economie, het politieke debat en de wetenschappelijke en culturele ontwikkeling.

Moderne taaltechnologieën en taalkundig onderzoek kunnen een belangrijke bijdrage leveren tot het opheffen van taalgrenzen. In combinatie met slimme apparatuur en computerprogramma's zullen toekomstige taaltechnologieën de Europeanen helpen met elkaar te praten of zaken te doen, zelfs als zij geen gemeenschappelijke taal spreken.

Welke rol speelt hierbij het taaltechnologisch hoogontwikkelde Nederlands? In Europa, maar ook en vooral in Nederland en Vlaanderen is er sprake van een digitale revolutie. Het Instituut voor de Nederlandse taal wordt ook de schatkamer van het Nederlands genoemd, omdat het enorme hoeveelheden digitaal taal materiaal bewaart, zorgt voor zijn wetenschappelijk onderhoud, belangrijke naslagwerken actualiseert, termenlijsten samenstelt en data voor woordenboeken, corpora, gereedschappen, lexica en grammatica's ontwikkelt en levert. Daarnaast zijn er nog veel andere onderzoekers, professionals en bedrijven die digitale bronnen voor het Nederlands creëren.

Ook op het gebied van de artificiële intelligentie, dat een steeds belangrijker concept is geworden in het Europese tijdperk van informatie- en communicatietechnologie, doet het Nederlands het erg goed en kan het als voorbeeld dienen voor andere talen. In mijn bijdrage richt ik me op de gemeenschappelijke duurzame taalinfrastructuur van de Europese Unie waarin het Nederlands een steeds prominentere rol lijkt te spelen. Welke initiatieven worden er genomen om (kleinere) talen te helpen overleven in dit digitale tijdperk?